

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

□ □ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

□ □ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Salarele învățătorilor.

— Articol din afară. —

II.

După această deviațiune revin la obiectul cercularului. Așa dară intră în vigoare articolul de lege XVI din 1913, după care ni s'a impun noi sarcini pentru susținerea școlilor. În obiectul acesta am avut o convorbire cu inspectorul regesc al comitatului Albei inferioare, care mi-a dat următoarele explicații:

Intregire se va da tuturor, cari vor cere, și a căror salar nu este de fapt întregit. Aderă: după intrarea în vigoare a legii art. XXVII—1907 comisiunile administrative prin protopretori au luat protocoale despre emolumentele învățătorilor. În unele au aflat că salariul docental s'a întregit, fie prin ajutoriu de stat, fie prin repartitiune, fie în alt mod. În unele însă, să constatază că nu s'a întregit, adică dela 600 cor. în sus, până la competența legală a docentului, nu este acoperământ de nicăiri. Acum acelor școlii, a căror salar este întregit, fie din repartitiie, fie de ori și unde, la cerere li-se va da întregire numai dela suma deja întregită în sus. Iar acelor școlii, cari din lipsa de mijloace nu și-au putut întregi salariul, deși legea l'a considerat de întregit, li-se va da ajutoriu dela suma care de fapt o au în sus, bunăoară dela 600 cor. în sus. Numai cât netrecut trebuie cerut înainte de 1 Octomvrie 1913. Documentele indicate în cercular nu sunt tocmai de ajuns, ci formular de suplică și toate documentele taxative se înșiră în așa numitul „Utasítás” din anul 1907, care cuprinde ordinațiunea ministrului de culte și instrucțiune publică de sub Nr. 76000, la pag. 101.

Cum stăm cu ajutoarele date din fondul cultural?

Aceste ajutoare nu se pot considera ca o întregire stabilă a salariului docental. Adecă: docentele conform legii ar fi avut dreptul de a scoate dela parohie prin lege diferența până la minimul salariului său, ce nu-i era acoperită. Aci a sărit în ajutor fondul cultural și a scăpat parohia de proces; dară deși ajutoarele sunt votate în mod stabil, totuși sunt numai ajutoare iar nu izvoare radicali pentru caselle bisericilor. Deci datorința fiește căruia este, să ceară ajutoriu de stat dela suma asigurată din puterile proprii în sus, fără a reflecta la ajutoriu din fondul cultural. Imprejurarea, că

în cutare parohie este școală de stat, să nu impedece pe nimeni dela cererea ajutoriului de stat. Avem cazuri concrete, unde ajutoriu de stat s'a dat și școlii noastre greco-catolice, deși în aceeași localitate există mai multe școli de stat. Motivul a fost, numărul mare al obligațiilor de școală și starea deplin corăspunzătoare a școlii noastre greco-catolice.

Am tot respectul față de ordinațiunile consistoriale. Dară până când amenințările blânde ale Preaveneratului Consistor rămân numai amenințări, sunt neeficace. Cine nu își împlinește datorința din indemn propriu, față de infruntări și admonițiuni este nepăsător. Binevoiască însă Preaveneratul Consistoriu a introduce cercetare, și a pedepsi cu suportarea unei părți din întregirea salariului docental, pe aceia, despre cari se va dovedi, că din vina lor nu s'a cerut ajutoriu dela stat, și-l asigur, că altcum vor merge lucrurile.

Azi avem congruă și cvinevenale, ce e drept aceste numai pe hârtie, dară oare suntem noi mai buni preoți decât când nu le aveam? Atunci ne plângeam, că nu ne putem împlini datorința pentru sărăcie; și acum?...

Cvinevenalele? — este în lege o ușită prin care foarte mulți vor putea ajunge la ele, și e lege, na-i cei face, purcederea lor va fi legală; — dară oare cu canoanelé cum stăm? Datorințele parohiale cum se execută? Cerem dela Preaveneratul Ordinariat arhidiecezan sinod pentru a ne expune doleanțele congruale și de cvinevenale; dară oare i-a trecut cuiva prin mîntre să ceară sinod arhidiecezan pentru a se institui un regim școlastic, numai școlastic, *jără de care controlu în școlile noastre este ilusorie?* — În 9 și 10 Iuliu s'a ținut sinodul romano-catolicilor în Alba-Iulia. Ce idei mărețe s'au sulevat! Ce obiecte întră adevăr pastorale s'au pertractat! Oare pentru ce nu ne-am putea avânta și noi la astfel de lucruri?

De încheiere încă ceva. Vor fi între preoți și de aceia, cari își vor zice: — apoi de vom câștiga întregirea salarelor învățătoarești, bine; de nu, totuși va merge oarecum. Da, firește că va merge oarecum, pentru că totdeauna a mers oarecum. Înă cum? — Acei învățători, cărora li-s'a întregit salarele numai pe hârtie, parte mare azi sunt trecuți în penziune, și au împroceșat comunele bisericesti pentru mii și mii de coroane sub titlul de competențe restante. Cei ce să Indoesc despre aceasta, poștească a se informa din cancelaria arhidiecezană,

Așa dară cum va merge pe viitor? — Chiar așa cum a mers și în trecut; pe lângă învățământ slab, sfârșitul se va încorona cu proces.

Un protopop.

Berchtold diletant. Corespondentul din Petersburg al ziarului vienez „Die Zeit” a avut o convorbire cu un diplomat rus despre relațiunile Rusiei cu Monarhia habsburgică. În cursul acestei convorbiri diplomatul rus a făcut următoarele enunțări în ce privește calitățile de politician ale contelui Berchtold. Despre politica contelui Berchtold putem avea numai o părere: Această politică nu e altceva, decât jocul diletantului, care în neliniștea sa internă orbecă încoace și în colo. Trebuie să credem, că în Austria, pentru ca să ajungă cineva la un post conducător, nu se recer alte calități, decât ca respectivul să fie grandsigneur. Contele Berchtold a dus Monarhia la ruină material, a zdruncinat bunele relațiuni întretinute de mult cu România și n'a știut cum să-și facă din Sârbia prieten bun. Și acestor greșeli le-a pus vârf, când prin politica sa a provocat cea mai crassă neîncredere a Rusiei

Memoriul dlui Iorga în chestia episcopiei Hajdudorogului Cetim în „Drapelul”: A apărut al treilea memoriu al marelui dascăl Iorga, despre pasurile neamului românesc din Ungaria. Noul memoriu arată lovitura ce s'a dat neamului nostru prin înființarea episcopiei de Hajdudorog și prin nimicirea autonomiei fondurilor grănițarești dela Năsăud. Într'un ultim capitol se ocupă de alegerea dela Sasca la care guvernul a scos biruitor pe „bunul maghiar” renegatul Korkan, un necunoscut și expresia nulității absolute.

Regretăm, că n'am primit și noi acest memoriu.

Confesii. E interesant tonul de jelanie al articolelor din presa ungurească. Mobilizarea armatei române a fost comentată cu multă amărăciune, constantându-se, — ce e drept, cu întârziere respectabilă — greșelile săvârșite în politica externă. Dăm un fragment din un articol al ziarului „Az Est”, în traducerea „Drapelului”:

„În sfârșit politica noastră externă a primit ultima lovitură! România, singura țară balcanică — acum o putem numi liniștit așa — integră și și de altfel cea mai tare, a ieșit din tripla alianță și a intrat în alianța balcanică.

După toate acestea, credem, că a venit vremea, ca urzitorii acestei politici nefericite, care duce la disperare, să-și revină în fire. Așa nu mai merge.

Nu se mai poate urma înainte aceea politică a perfidiei și a trucurilor, însoțite de volnicii prea încredute în sine, cari au dat politicii noastre în ultimele luni un colorit cu totul balcanic, cu deosebirea că acest metod învățat de Balcani l-am urmat atât de neajutorati și atât de nefericit și de stângaci ca și când joacă ursul. Să schimbăm complet direcția politicii noastre. Să ne dăm bine seama: Din Bucovina până în Dalmația ne strânge cercul alianței balcanice, acum în formațiune, iar la granița de nord stă gata Rusul. Această îmbrățișare n'o putem ocoli nici cu forța nici cu trucuri viclene.

Să tragem consecvența din situație. România ne-a răpit cu sine: avem să trăim în relațiuni bune, foarte bune de prietenie cu toate popoarele din Balcani.

Dacă vom face aceasta, într-o clipită înfrângerile noastre de până acum vor deveni tot atâtea învingeri și am secerat prima învingere diplomatică mare și decizivă asupra Rușilor.

Aceasta schimbare în politica externă e condiționată și urmată de mari prefaceri în politica internă. Dar evenimentele din Balcani și așa au adus o schimbare revoluționară în relațiunile dintre popoarele celor două țări ale noastre.

Unde este deci bărbatul de calibru mare, care se înțelege toate aceste lucruri?"

Din dieceza Gherlei.

(Continuare și fine).

Parohi au fost denumiți:

Tractul Periceului. I. Farcaș adm. par. Bădăcin, S. Filip adm. par. Badon, Gratian

Flonta adm. par. Cățelul român, I. Budișan adm. par. Giurtelec.

Tractul Oarței. I. Lengyel adm. par. Oarța de sus, L. Maior adm. par. Chilioara, V. Pop adm. par. Oarța de jos, I. Marcu adm. par. Hadagyörtelek. V. Indreian adm. par. Motiș.

Tractul Bredului. M. Pop adm. par. Cuceu, A. Petruca adm. par. Agireș, Ioan Rus adm. par. Firminiș, Alimpiu Filip adm. par. Hereclean, Aug. Moldovan adm. par. Creaca, I. Taloș adm. par. Poptelec.

Tractul Eriului. V. Pop adm. par. Unimăt, G. Filip adm. par. Érkávás, Constantin Lucaciu adm. par. Királydarócz, I. Trușă adm. par. Acăș, Al. Cădar adm. par. Érkisfalu.

Tractul Băseștilor. D. Cionca adm. par. Bărseul de jos, I. Pop adm. par. Tămășești, I. Vasvári adm. par. Bărseul de sus, Iuliu Lobouț adm. par. Gârdaui, Aug. Băliban adm. par. Băsești, V. Coteț adm. par. Monău, Șt. Szabó adm. par. Urmeniș, Andrei Centea adm. par. Selsig, V. Gavriș adm. par. Odești, Tr. Nemeș adm. par. Asuajul de jos, G. Maior adm. par. Băița.

Tractul Noșigului. Gav. Cherebeț adm. par. în Someșodorheiu, I. Pop adm. par. în Domnii, Clemente Pop adm. par. în Noșig, Lazar Caba adm. par. în Șoimuș, Laurențiu Bran adm. par. în Someșăplac, Teofil Varna adm. par. în Inău.

Tractul Șamșodului. I. Bruchental adm. par. în Bicăz, Aug. Ossian adm. par. în Supurul de sus, Petru Pop adm. par. în Corni.

Tractul Sarvadului. Vas. Sfura adm. par. în Blagea, Vas. Păceaș adm. par. în Hotoan, Emil Lobouț adm. par. în Boian, Vas. Mureșan adm. par. în Seuca, Patriciu Lobouț adm. par. în Tasnádszilvás, Ilariu Gaël adm. par. în Sudurau, George Moody

adm. par. în Cehalul român, Victor Mărcuș adm. par. în Pria, I. Butean adm. par. în Zalnoc.

Tractul Țării Oașului. Iuliu Dărăbant adm. par. în Boinesti, Gavr. Szabó adm. par. în Bicad, Alex. Mirișan adm. par. în Călinești, Vas. Erdős adm. par. în Racșa, Alex. Băban adm. par. în Prilog, Eugen Dredeau adm. par. în Târșolt.

Tractul Băisiprie. Iuliu Surányi adm. par. în Șurdești, Nic. Lupan adm. par. în Chiuzbaia, Aug. Mosolygó adm. par. în Tetiș, Demetriu Ciote adm. par. în Dumbrăvița.

Tractul Băii mari. Vas. Pop adm. par. în Fernezin, George Pașca adm. par. în Satul nou de jos, Andrei Pop adm. par. în Mocira, Ștefan Kerekes adm. par. în Recea, Emanuil Câmpian adm. par. în Groși

Tractul Seinilor. Simeon Anderco adm. par. în Iiba, Petru Doboși adm. par. în Aranyosmegyes, Alex. Pop adm. par. în Apa, Iosif Demian adm. par. în Băbășești, Nic. Breban adm. par. în Cicărlău, Gav. Berinde adm. par. în Potân, Demetriu Dragoș adm. par. în Szamostelek.

Tractul Turțului. I. Pop adm. par. în Turtiu, I. Doboși adm. par. în Gherța mică, Iustin Papp adm. par. în Gherța mare.

Tractul Izei. Ștefan Ilniczky adm. par. în Șaieu, G. Petrovay adm. par. în Poieni, Vas. Ilniczky adm. par. în Strimtura.

Tractul Iodului. Emil Bran adm. par. în Dragomirești, Ioan Târția adm. par. în Săcel, Vas. Vlad adm. par. în Săliștea, Vic. Koman adm. par. în Călinești, Emil Fucsek adm. par. în Sârbi.

Tractul Coseului. Ștefan Anderco adm. par. în Oncești, Andrei Kováts adm. par. în Bărsana, Victor Gyenge adm. par. în Budești, Iosif Fucsek adm. par. în Ferești.

Tractul Marei. Petru Bărlea adm. par. în Berbești, Nic. Doros adm. par. în

FOIȚA.

Ceasuri de seara.

Căile fericirii.

I. Agârbiceanu.

III.

»Ferițiți cei blânzi, că aceia vor moșteni pământul.«

E tăcere adâncă în jurul meu. Nu știu unde am de gând să meditez în ceasul acesta despre blândete, ori pentru că înserarea e destul de târzie, simt cum o adiere de bunătate îmi învâluie sufletul. Blândetea să fie bunătate? Gândurile mele sunt de mult deștepte și totuși le urnesc în silă la drum. Pentru că mă simt bine în tăcerea asta adâncă? Poate unde mi-se pare că nu voi putea spune în cuvinte ceea ce simt?

De bună seama cuvântul „blând“ n'are o singură însemnare; de bună seama e dintre cuvintele cari mai mult se simțesc, decât le poți tâlmăci.

Blând poate fi cineva la chip, la înfățișare. În acest înțeles îi zicem blând, de obicei, unui om cu trăsături delicate, moi și fine, cu ochii limpezi ori melancolici, cu mișcărilor domoale, pline de pace. Dar înfățișarea cuiva, ori cât s'ar spune că se re-

oglindește în ea sufletul, nu-i motiv ca să-l numim fericit. Și de sigur, nu în acest înțeles zice Mântuitorul „Ferițiți sunt cei blânzi“.

Îl numim pe cineva blând gândindu-ne la organizarea psihică a lui, la viața lui sufletească, la manifestările acestei vieți față de sine însuși, și față de alții. În acest înțeles numim blânzi pe oamenii buni, plăcuți, iubiți de toată lumea, pe cei cari își stăpânesc mânia, cari nu poartă pismă în inimile lor, pe cei ce-s gata să ierte ori și cui.

Vedem numai decât ce vastă e sfera acestui cuvânt.

Blândetea poate fi deci bunătate, stăpânire de sine, iertare; în loc de „ferițiți sunt cei blânzi“, putem zice: „ferițiți cei buni cari se știu înfrâna pe sine și pot ierta pe alții“. Ochii lor nu se vor tulbura de mânie, fața lor nu se va întuneca, mâna lor nu se va ridica spre rău și piciorul lor nu va călca în urmele păcătoșilor. Ei vor purta un chip deosebit de chipul muritorilor de rând, ei vor purta un chip ceresc, chipul blândetelor.

Intr'adevăr de cele mai multe ori blândetea e sinonimă cu bunătatea. Nu ne putem închipui un om blând care să nu fie bun, un om bun căru-i să-i fie străină blândetea.

Îi zicem blând aceluia pe care nu-l vedem nici odată în apele tulburi ale mâniei.

Însă ca cineva să nu se mânia trebuie să se știe stăpâni pe sine însuși.

Îi zicem blând celui ce nu se răsună pentru relele ce i-le fac alții, ci iartă pe cei cari i-au greșit.

De sigur în aceste trei înțelesuri a zis Mântuitorul despre el însuși: „Învățați dela mine căci sunt blând și umilit cu inima“.

El a fost bunătatea întrupată, neprihănirea și iertarea. Zic „neprihănirea“ fiindcă în El n'au fost patimi pe cari ar fi trebuit să le stăpânească.

În acest triplu înțeles cei blânzi sunt într'adevăr fericiți.

Intru cât sunt buni, cei blânzi vor fi mulțumiți totdeauna cu ceea ce au și nu vor râvni la a altuia, nici nu vor pismui pe alții pentru binele ce-l au. Prin aceasta vor avea în viață o mare parte de pace, deci de fericire. Cei răi, cei nemulțumiți — căci omul atunci e rău când e nemulțumit, — vor fi mereu bătuti de dorinți cum să ajungă la mai mult; nu se vor bucura de binele altuia, îl vor pismui, din cât vor putea vor cerca să-i strice, și astfel își vor îngropa pacea vieții, deci și fericirea.

Intru cât se știu stăpâni pe sine, cei blânzi vor fi scutiți de cele mai multe frământări zădarnice și deșerte ale vieții, se vor putea apăra de căderea în cele mai mari prăpastii, vor putea să ducă o viață ordonată. Ne avântându-se pe drumurile viforoase și totdeauna primejdioase ale pati-

Breb, Iuliu Dragoș adm. par. în Vad. Ioachim Făt adm. par. în Crăcești. Petru Salca adm. par. în Giulești, Andrei Serbac adm. par. în Desești.

Tractul Sighetului. Ioan Doros adm. par. în Faluszlatina, Vas. Ivaskó adm. par. în Apșa de jos. Aug. Dărăbant adm. par. în Biserica albă, Mihai Papp adm. par. în Apșa de mijloc, Vas. Cioara adm. par. în Apșa de mijloc, I. Fanea adm. par. în Saraseu, George Mészáros adm. par. în Rodna de jos, Iuliu Rednic adm. par. în Iapa, Simeon Balea adm. par. în Săpînța.

Tractul Vișeuului. I. Koman adm. par. în Vișeu de jos, Ilie Mosolygó adm. par. în Borșa, Gavril Timiș adm. par. în Borșa, Alex. Komán adm. par. în Moiseiu.

Strămutați și denumiți la parohii au fost: Alexandru Mihalca preot în Măgureni dispus de adm. local la parohia Cernesti. Cornel Gavriș cooperador în Betarei dispus de adm. local la parohia Hurez cu filiile Poința și Pleșca. George Tohătan cooperador în Cicărlău dispus de adm. local la parohia Tur (Túrvékony). Cornel Bud preot în Boereni dispus de paroh în Hășmaș. Aug. Carșai preot în Nadișul român dispus de paroh la Babția. Ioan Ilieș preot în Stremț, dispus de paroh la Șomcuta mare.

Primiți în Clerul tinăr au fost dintre 52 aspiranți la s. teologie, următorii: Ioan Butean din Șomcuta mare, Aurel Butean din Săcălășeni, Ioan Găzdac din Găureni, Petru Cherebeț din Gichișul de jos, George Jurca din Hărnicesti, George Pop din Cuceu, Gavrilă Precup din Rebrisoara, Ioan Medan din Măgureni, Liviu Hales din Spermezeu, Nicolae Pop din Nimigea maghiară, Augustin Bud din Strâmbu, Ioan Pop junior din Cernesti, Nicolae Costin din Mocira, Ioan Petruca din Agireș.

Discursul dlui deputat național Dr. Ștefan Cicio Pop cu prilejul desbaterii asupra proiectului cvincvenalelor.

(Continuare)

Numărul preoților cu calificare inferioară, după cum spusei, trece în biserica românească peste două mii. Acești preoți vorbesc despre această chestie cu cea mai mare amărăciune și au voit să convoace și un congres, dar episcopii lor i-au liniștit zicând, că acest guvern se va pune pe alte puncte de vedere, deoarece relativ la aceasta a și făcut promisiuni în programul său și în multe locuri aiurea. Vedem on. cameră, că situația de fapt nu numai că nu s'a mai schimbat, ci — după cum reiese din spusele dlui raportor, mai vreau încă să o și motiveze! E drept, că motivarea a mers foarte cu anevoie, și după cum a trebuit să vedem, ea a fost în directă contradicție cu nobilul fel de judecată a dlui raportor, deoarece prin faptul, că motivăm ceva nu putem vindeca răni și nici glasul durerii!

On. cameră! Această dispoziție eu o aflu de foarte vătămătoare intereselor noastre, drept aceea voi îndrăzni să propun o modificare a §-ului 2, anume, în acel senz, ca fiecăruia să i-se dea cvincvenalii, care conform legii are drept la întregirea dotației și între aceștia să se numere și capelanii, ca unii, cari îndeplinesc niște servicii tot atât de grele și împovărătoare, ca și ceilalți preoți. Unele dispoziții ale proiectului, ca d. e. cele cuprinse în paragraful al 5-lea iarăș le aflu de foarte vătămătoare. Dispozițiile acestui pasagiu lovesc în prima linie în cei mai săraci. Pasagiul acesta bunăoară dispune că întregirea venitelor preoțești prin cvin-

venalii nu poate fi mai mare decât triplul venitului curat stabilit prin fasonarea preotului conform legilor citate.

Ei, apoi tocmai comunele cele mai sărace sunt acelea, unde preotul are mai puține venituri, sau pot zice chiar nimic. Tocmai aceia vor fi loviți mai greu, cari au dealtmintrelea și o poziție mai grea, foarte grea, fiindcă trăesc în celea mai sărace ținuturi, unde nu se găsește altceva decât arunc de câte 200—500%. Vă puteți închipui on. cameră, ce situație pot avea preoții noștri în aceste comune și că ce vor căpăta pe viitor! Guvernul prin aceea dispoziție, că a adus această lege pentru congruă și-a ajuns scopul, slăbind legătura puternică ce exista între preoțime și popor. Acum poporul zice: că nu dă preotului nimic, are doar congruă, trăiască din ea. Până nu venise congrua, poporul se îngrijea de preot și-i da totul. Cea dintâi făină, cele dintâi fructe, le ducea preotului. De când însă a venit legea congruei, legătura aceasta dintre preot și popor nu numai că a slăbit, dar s'a rupt cu desăvârșire și pot să afirm, că congrua așa cum se dă astăzi nu înseamnă nici un bine pentru preoți.

Dacă d'voastră, dl'or deputați, doriți ca preotul să fie „bonus pastor“, care să-și dea „animam suam“; dacă d'voastră pretindeți, ca și preotul să crească copii și să-i poarte la școală, nu vedeți că faceți cea mai mare nedreptate excluzându-l dela cvincvenale? Fost-a vre-odată vre-un caz, ca între oameni de aceeaș tagmă să se fi făcut deosebire de calificare, cum se face la preoți? Avem noi o singură lege, care să urce leafa notarilor cu maturitate, iar celor cu 6 clase medii să nu le dea nimic? Eu n'am văzut o lege atât de imposibilă și de absurdă. Regret, că tocmai actualul ministru e victima acestui proiect, prin care-și atrage aversiunea părții celei mai mari a preoțimii și prin care a reușit să deștepte cele mai vii resentimente în sinul tuturor confesiunilor.

După cum am amintit, preoții din ținuturile sărace vor primi numai triplul venitului ce-l au dela biserică. Sunt și preoți cari n'au mai mult dela biserică decât 100 cor., triplul e deci 300 cor. și atâta capătă ei, chiar dacă au calificare de primul ordin, sau chiar dacă au slujit vreme de 30 de ani. Acest proiect de lege nu e nici drept și nici echitabil.

(Va urma.)

Correspondențe.

Din tractul Becleanului.

Onorată Redacțiune!

Iunie 1913.

Preoțimea română unită din tractul nostru s'a întrunit a treia zi de Rusaliile noastre în conferență în parohia Șireag. Îndată după orele 6 dimineața s'au prezentat aici M. O. adm. protopopesc Ioan Bulbuc cu fiul său Octavian, preot cooperador, Minthiul român; Samson Onighi, Malin; Simion Popan, Figa; Augustin Chereșteș, Beudiu; George Manciu, Teure; Ioan Nagy, Rusul-de-sus; Iulian Chita, Rusul-de-jos; Nicolae Pop, Nimigea română; Grigore Rus, Odorheiu; Gabriel Petri, Nimigea română; Ioan Belciug

milor, ei vor putea în schimb să bată alte drumuri cu mult mai folositoare. Plivind de timpuriu buruiana din ei, florile din sufletul lor vor putea crește mari și frumoase, având și loc și lumină destulă.

În fiecare om este un cuib de venin. Nu ne stă în putință să-l stărpim, dar putem să-l ținem mereu astupat, mereu incuiat. Cei ce se stăpănesc pe sine nu fac altceva decât își feresc ființa lor de înveninare; căci patimile, dându-le frâu slobod, înveninează ori ce ființă. Calitatea principală a ori căruia venin este că tulbură organismul, îi răpește lucrarea ordonată, îi alungă pacea. Nime nu va sta la îndoiala pe care om să-l numească fericit: pe cel rob patimilor, vecinic tulburat, ori pe cel care, înfrânându-și patimile, poate munci în liniște.

Intru cât iartă pe alții cei blânzi vor fi fericiți nu numai pentru că se scapă de neliniștea și chinurile răsbunării, ci mai ales pentru că vor simți în sufletul lor o adâncă bucurie, un fel de satisfacție, care-i înalță. De câte ori iertăm pe cineva care ne-a greșit se ridică din sufletul nostru o voce care ne spune limpede: „Bine ai făcut. Iată o faptă vrednică de un om adevărat“. Cei cari nu iartă, și cari, deci, sunt foarte departe de blândețe, pe lângă vecinul foc în care ard, chiar după ce se răsbună în loc de satisfacție simt remușcări amare.

Numai cel ce nu vede departe poate zice: „Fericit e cutare, pentru că și-a răsbu-

nat“. Să-i întrebăm pe ei și ne vor spune de sunt fericiți ori nu.

Dar cei cari sunt blânzi în acest întreit înțeles vor contribui nu numai la fericirea lor, ci și la fericirea altora.

Fiind ei buni vor iubi pe deaproapele lor. Ori cât ne-am ținea de sus fiecare, trebuie să mărturisim că bunătatea cuiva ne atinge plăcut, ne face și nouă bine, ne întărește parcă și ne liniștește. Vrând-nevrând pe oamenii cei buni îi învâlm în simpatia noastră, și, ciudat, aceasta simpatie mai mult ne folosește nouă decât lor. Bunătatea lor, pe lângă că ne va da nouă o pildă, va contribui în cea mai mare măsură ca noi să ne încredem în viață, să ne umplem sufletul cu pace, netemându-ne de ei, deci cu fericire.

Cei blânzi înfrângându-și patimile lor ne cruță pe noi de cele mai multe neplăceri. Altă liniște și pace va avea femeia al cărei soț e un om care să știe învinge pe sine însuși, și alta a cărei bărbat dă frâu slobod patimilor sale. Alt traiu vor avea subalternii al căror șef este un dă cu barda în lună, și altul cei cari ascultă de-un om echilibrat, care se poate stăpâni pe sine-și.

(Va urma)

Reviste.

Prislop; Ioan Boteanu, Nușfelăul Becleanului: prin urmare — ca nici odată — toți onorații frați preoți tractuali, cu excepția confratelui I. Mititlan, care e bolnav. După mărturisire s'a început sfânta liturgie cu care ocaziune în fața creștinilor, cari au umplut frumoasa biserică din Șireag unde servesc On. Grigore Mureșian preoții toți s'au cuminecat. La ținea cultului divin preotul Gavril Petri a ținut o frumoasă predică: „despre darurile cari le revarsă Spiritul sfânt asupra creștinilor“. La orele 11 a. m. s'a început conferența cu invocarea Spiritului sf. și un scurt cuvânt edificător de deschidere, rostit prin M. O. președinte al conferenței Ioan Bulbuc.

S'a cetit apoi rescriptul Ven. Ordinariat episcopesc prin care se iau la cunoștință actele conferenței trecute, iară On. Iulian Chita cetește frumoasa sa disertațiune: „Modul introducerii misiunilor sacre în părțile noastre“ — hotărându-se, că unde lipsesc va cere să se și țină aceste misiuni, să facă rapoarte desprestarea morală a credincioșilor din parohii și despre mijloacele prin care s'ar putea îmbunătăți moralul credincioșilor. Fiind la conferență o mulțime de creștini s'au făcut rapoarte verbale cu anumită rezervă, ca să nu să vatemă poporul. Cine ar putea crede, că doue din trei părți a poporului nostru cu cerbiciozitate susțin *că-i lege românească să se bee vinars la comandări și să se țină ospetie la cununii câte 2—3 zile, și totuși preoții, cari ca conferențieri la despărțămintele „Asociațiunii“, că predicatori cura în animarum“ combat aceste datini esorbitante în spese și rușinoase în fața altor neamuri mai culte: mai adeseori sunt deferați Ordinariatelor și părți firește sub alte pretexte de nimică. Aceasta dureroasă situație provine din lipsa de uniformitate a preoțimii în combaterea răului. Ce aprobă unul reaproabă confratele din vecini. Atari scăderi există în întreaga noastră provincie metropolitană: precum ne-am putut convinge — durere — din coloanele „Unirii“ și dacă nu numai la noi, cari suntem timbrați cu așa numitul *păcat gherlaism* ca și când la noi în centru n'ar fi existat până acum bărbați luptători contra acestui flagel.*

Deci, dacă a existat și la noi ca la alții aceasta slăbiciune de care roșise preoții ce poartă un suflet românesc, să sperăm că mâna de fier a Ilustrității Sale Episcopului Vasile va smulge din rădăcina aceasta neghina și va trage la răspundere pe cei vinovați și pe aceia cari împărtășesc fără rezervă cu complete onoruri bisericesti la moarte pre concubinării în viață. Ordinariatele toate sunt uniforme în combaterea relelor. Contra concubinilor avem cercular comun pentru întreaga provincie bisericască dar nu se observă pretutindenea pe arena de luptă. De aci neputința bisericii contra pecăților etc. și credința *că un preot agită contra altui preot*. De aceea conferința noastră între altele a hotărât să se observe în toate lucrările noastre dispozițiile mai înalte și transgresorii să fie trași la răspundere. S'a acluz la protocolul conferenței și un protext contra legii de cincuennale. S'a fixat locul conferenței, persoana predicatorului și-a disertantului cu obiecte libere, și după ce am fost provăzuți și cu de-ale mâncării la masa ospitală a fratelui Grigore Mureșianu ne-am depărtat la ale noastre.

Preotul Ioan Boteanu
notar tractual.

România. M. S. Regele, împreună cu marele stat major al armatei, a parăsit Capitala prin gara de Nord Marți seara la orele 10 și jumătate.

În gară, se aflau: M. S. Regina, AA. LL. RR. Principesele Maria și Elisabeta, dnii Titu Maiorescu, președintele conziliului de ministrii, Take Ionescu, ministru de interne, Al. Marghiloman, ministru de finanțe, N. Xenopol, ministru de industrie, Al. Badărău, ministrul lucrărilor publice, Mihail Cantacuzino ministrul justiției, colonelul Moruzi, prefectul poliției Capitalei, general Berlescu, comandantul corpului jandarmilor rurali, I. Panaitescu, directorul poliției și siguranței generale, d-na Mavroghenii, general Văleanu, precum și toți ofițerii superiori, cari alcătuiesc statul major, în frunte cu generalii Hârjeu și Văleanu.

Un număr conziderabil de cetățeni a făcut ovațiuni Suveranului și marelui stat major.

Armata română a cuprins întreg cadrilaterul, inclusive portul Varna, fără a i-se opune vr'o rezistență.

Acțiunea armatei române este, evident, împăciuitoare, dovadă că nici un stat nu a protestat până acum pentru trecerea ei pe teritorul bulgar, precum și nota, pe care guvernul român a trimis-o puterilor, în care declară, că din teritorul ocupat nu va reține decât fașia Turtucaia—Balcic—Dobrici.

Faptul că armata română a ocupat Meza, care e la o distanță de abia 10 ore dela Sofia, nu e hotărîtor. Armata română și dacă va înainta până sub zidurile Sofiei, o va face numai pentru motivul de a sili pe Bulgari, să încheie cât mai repede pacea cu beligeranții.

Corpurile legiuitoare, în ședința de alaltăieri au votat credite de 108 milioane lei, dată fiind împrejurarea că mobilizarea reclamă zilnic suma conziderabilă de 4 milioane lei.

De pe câmpul de luptă transpiră foarte puține vesti, motivul e cenzura militară, apoi împrejurarea, că Bulgarii nu au opus până acum nici o rezistență, deci vestile mai senzaționale nu au teren.

Un corespondent al ziarului „La Politique“, scrie de pe câmpul de luptă:

Trupele române și-au urmat drumul spre Dobrici și Balcic, cu un elan căruia nu i se poate compara decât primirea entusiastă ce ce li s'a făcut de către populația musulmană.

Sărăcia satelor, care presărate ici și colea, părea învăluite într'un giulgiu care reflecta mizeria populației și amărăciunea Turcilor ce-și îndurau soartea cu resemnare, transformându-se ca prin farmec în o bogăție de sentimente binevoitoare pentru soldații români.

Pe când Bulgarii cari reprezentau autoritățile publice, se grabiseră să părăsească satele cu câteva zile înainte de trecerea trupelor române peste frontieră.

Și în retragerea lor, Bulgarii nu pierdeau din vedere nimic din ceea ce putea lăsa în urma lor „împresiunea unui popor barbar.“

Pretutindeni câmpiile sunt acoperite de o splendidă recoaltă, grâul abunde de boabe și vitele mari nu lipsesc. Am admirat cu aceasta ocaziune și mai ales în aceste împrejurări, solitudinea acestei populațiuni sărace pentru vite cu a căror creștere se ocupă.

Și nu m'am putut abține să admir caracterul ospitalier al acestei populațiuni musulmane care se grăbea să satisfacă cu un entuziasm pe care nu l'aș putea lăuda îndeajuns, toate rechizițiile necezare.

Și când autoritățile noastre militare au remis imediat bonuri de rechiziție celor în drept, ei cari nu erau obșnuiți cu acest regim de achitare imediată, priveau în extaz aceste bonuri și răspundeau:

„Mergeți înainte, Alah să vă binecuvinteze.“

Cât despre noi, cu aceste chitanțe vom găsi totdeauna bani la Români.

Și entuziasmul liberării lor se unea cu acela de a merge mai departe al trupelor române.

Nu am întâlnit din nenorocire un singur inamic; nu am auzit un singur foc de pușcă: nu am avut de registrat nici o pierdere în timp de 24 de ore sub razele dogoritoare ale unui soare arzător, care mărea mai mult calitățile de durabilitate și de energie ale armatei române și buna calitate a echipamentului său.

Astfel că, trupele române au trecut frontiera la 28 Iunie, pentru ca la 30, ora 10 dimineață, să ocupe Dobrici, situat la 40 kilometri dela frontiera cea veche românească,

fiind primite cu brațele deschise de o întreagă populație musulmană, bucuroasă că poate să respire sub o administrație civilizată.

Bulgaria. Cavaleria română a oprit circulația trenurilor dintre Varna și Sofia. Prin aceasta i-s'a tăiat Bulgariei cea mai puternică arteră, căci nu mai are de acum nici un contact cu străinătatea, decât prin mediațiunea Sârbiei, sau a României. Trupele sârbo-grece s'au intrunit, și probabil că nu vor întâmpina prea mare rezistență, ca să-și iea drumul spre Sofia. În capitala bulgară se fac mari pregătiri pentru fortificarea orașului.

Dealta parte turcii încă au năvălit în contra Bulgariei, recucerind teritoarele ce-i competenau, în sensul tratatului din Londra. Turcii însă nu s'au oprit la acest punct, ei au trecut înainte, cu gândul să cucerească și Adrianopolul, pe care Bulgarii l-au evacuat. Se anunța mari cruzimi săvârșite de turci față de populația bulgară. Rusia a amenințat deja Turcia, să nu treacă peste linia stabilită Midia-Enos, căci altcum va interveni și ea.

Și ca dezastrul să fie complet, Bulgaria are să se lupte și cu mizerii interne. Revoluționarii bulgari au decretat deja moartea lui Ferdinand, după care va urma proclamarea republicii.

Se vorbește despre un amestec al puterilor, la care și-ar fi oferit serviciul și Monarhia noastră, care ar fi interveit energic la București, cerând sistarea ostilităților.

O telegramă din Viena desminte categoric știrea aceasta din urmă.

MAI NOU.

În ședința de ieri, 17 Iulie, a camerelor prim-ministrul Maiorescu, a dat cetire mesagiului regal:

Războiul în Balcani a izbucnit din nou, de astădată provocat fără veste de Bulgaria împotriva propriilor săi aliați.

Guvernul Meu a trebuit să ia măsurile indicate pentru menținerea situației convenite României față de noua stare de lucruri în Peninsula Balcanică.

Mobilizarea întregii armate a fost decretată la 20 Iunie, și în dimineața zilei de 28 a aceleiași luni primele trupe române au intrat în Bulgaria.

V'am convocat într'o scurtă sesiune extraordinară pentru a supune patrioticei Domnie-voastre chibzuiri urgente proiecte de legi reclamate de împrejurări.

Știu că în aceste momente, deosebit de însemnate, cugetele noastre ale tuturor sunt unite într'o singură hotărâre: de a aduce ori ce jertfă pentru apărarea și înălțarea României.

Dumnezeu să binecuvinteze lucrările Domniilor-voastre.

Eu declar deschisă sesiunea extraordinară a Corpurilor legiuitoare.

CAROL.

*

În decursul zilelor de 2 și 3 Iulie cavaleria armatei a executat recunoașteri în toate direcțiunile dincolo de punctele de trecere peste Dunăre și în direcțiunea liniei ferate Ruscuc-Varna. Patrule de ofițeri au luat contactul cu inamicul.

În urma cavaleriei, avangardele grupurilor de armată înaintează.

Armata noastră este stăpână pe tot malul drept al Dunării.

Diverse.

Din arhidieceză. Ven. Consistor, prin Circularul X-1913 din 24 iunie a. c. publică Ordinul-cercular al Ministrului de culte referitor la întregirea salarelor învățătoarești cel mult până la finea lui Septembrie 1913.

Se recomandă și îndeamnă cu totdedinsul, ca parohiile cari n'au mijloace de ajuns pentru susținerea școlii, să ceara neamănat, de timpuriu, ajutor dela stat, prin comitetele administrative comitateneze.

Spre orientare, se arată cu de amănuntul în 14 puncte cum să se facă și adjușteze cererea pentru ajutor de stat și așteaptă dela purtătorii Oficiilor parohiali, ca în vederea importanții celei mari a cauzei noastre școlari să se intereseze din tot sufletul de școală și să implinească cele dispuse. Iară Oficiile protopopești să stăruie a-și susține școlile din tract, a întei cererea ajutoarelor și a raporta până la 1-iu Sept. 1913 despre împlinirea ordinelor.

Dela Oradea. M. O. N. Ioan Cosma protopop emerit și paroh în Sonkalyos, s'a denumit de paroh protopop la Beiuș. În parohia de B. Sonkalyos s'a denumit de administrator parohial O. N. G. Soran.

Tot atunci s'au distins cu brău roșu și cu titlu de protopopi onorari: M. O. N. Ioan Iepure profesor la gimnaziul sup. gr. cat. român din Beiuș, și Cl. Dr. Valeriu Hetcou cooperador în parohia Oradea-mare Ujváros.

Concurse de parohii sunt escrise până la 25 Iuliu a. c. pentru Gălgău, Proștea-Mare și Peșelca. Iar pentru stațiuni învățătoarești cu terminul de 31 Iuliu a. c. la școala din Mihăi, din Teiuș și din Ceanul-deșert.

Carte postală din țară. La adresa redacției noastre a sosit următoarea carte postală: Elanul războinic de pretutindeni te uimește ori unde ești, încotro privești prin oraș, la sat, în muți ca și în câmpii. Bărbați, fii, frați, au plecat și pleacă mereu, ca un torente de munte: și pleacă veseli, voioși, cântând cu lăutari, din flueri, ca la nuntă. Aci nu vezi femei plângând, doar câte o lacrimă la cele mame duiosae, dar fără strângere de inimă. Mai alaltăseară mulțimea de rezerviști umplea piața din fața preparandiei de stat, unde preparanzii în grădină cântau din viori, cântece patriotice și războinice. La invitația directorului mulțimea intră în curtea școlii, unde se întinse o horă mare din săteni și preparanzi, sătenii rezerviști care peste noapte, la ora 12 aveau să plece cu trenul. Atâta însuflețire, atâta vibrație eroică descărcată în horă și în strigăte, nu am mai văzut! Un ficior chiuia la adresa bulgarilor și mulțimea după el:

Foaie verde, foi trifoiu
Măi Bulgare vrei războiu?
Vrei războiu să facem noi?
Dar să te ferească Sfântu
Să-mi las casa și pământu!
Uit de casă, uit de boi,
De nevastă și nevoi.
Și te zvânt s'ajungi la anu
Fără țară ca țiganu... Ura!!

Și câte alte improvizații ocazionale! De te duci pe stradă, la port, la gară, pretutindeni însuflețire, grabă... la războiu, la Sofia! Mai ales la plecarea trenurilor miile de olteni, unii cu cușmele pe ureche, alții cei îmbrăcați cu chipurile voioși, cu ochii strălucitori de bucurie, se aruncă în tren de unde saluta în chiote mulțimea, ce le urează: drum bun și izbândă! Inscriverile veterinarilor, a voluntarilor, a funcționarilor superiori, a comercianților în șirurile armatei curg zilnic, fără număr. Damele de toate categoriile întrec în a se înscrie în societatea „Crucea Roșie”. Un asemenea popor sau învinge, sau moare cu arma 'n mână! Cu Dumnezeu înainte! (B.)

Darea de alcool în țara noastră crește în mod înspăimântător. Datele statistice ne arată, că darea și accisul după spiritul de vinars au fost în an. 1906 = 91,110, 350 cor. — iară în 1911 = 118,215.301 cor. Va să zică, în patru ani au crescut cu 30%. — Darea și accisul de bere au fost în 1906 = 25,150,092 cor., iară în 1911 = 36,755,775 cor. Deci, creșterea face 46 %.

Darea și accisul zaharului au fost în 1906 = 42,658,826 iară în 1911 = 60,388,605 cor. Așadar, au crescut cu 41%.

Mortalitatea locnitorilor din Ungaria în anii din urmă a fost mai mare ca de altă dată. Sunt ținuturi mai ales la periferii și printre naționalități, unde nu văd medic cu anii și pre unde administrația negleze igiena populațiunii. Astfel bunăoară, din 100 indivizi morți sub 7 ani, în întreagă țară, înțelegând aci și capitala, dimpreună cu orașele și populațiunea maghiară cea bine îngrijită, numai 50 2 % au fost sub îngrijire medicală, iară fără nici un medic au murit 49 8 %, va să zică jumătate.

Oameni dela 7 ani în sus au murit din fiecare sută tot numai câte 49 înși, cari s'au bucurat de ceva îngrijire medicală, iară restul de 51 la sută n'au avut în căutare nici un medic.

Mobilizarea Rusiei. Mai mulți călători sosiți din Chișineu au lătit în București vestea că trenurile din Basarabia nu mai transportă mărfuri. Căile ferate sunt puse deja în serviciul armatei, care face o „probă” de mobilizare.

Examenul de maturitate. S'a răspândit știrea, că Iankovich, ministrul de culte și instrucțiune, are de gând, ca în școlile medii să se caseze examenul de maturitate. Intrebat asupra acestui lucru, ministrul a declarat, că nu va casa maturitatea, fiindcă din unele puncte de vedere este necesară susținerea acestui examen liceal final.

Aviz. Petrecerea inteligenții române din Murăș-Uioara și jur proiectată pe 27 Iulie st. n. a. c. din cauza enormelor pagube pricinuite de revărsările de apă, în acest an nu se va ține. Murăș-Uioara 16 Iulie st. n. 1913. Pentru comitetul aranșator cu distincție stimă *Emiliu Pop* protopop.

Convocător. Despărțământul XXIII. Turda al „Asociațiunii” invită pe toți membrii și sprijinitorii lui la *Adunarea generală* ce o va ține în 2 August st. n. la 2 ore p. m. în comuna Mischiu. *Iuliu Vlădușiu* director, *Dr. Valer Moldovan* secretar.

Inghețata ia cauzat moartea. Familia învățătorului român Nicolae Ștefu s'a bolnăvit greu din motivul c'a mâncat inghețată. Georgina Ștefu, copilă de 16 ani căpătând tifus a murit încă în ziua aceea. Ceialalți membrii ai familiei încă zac în tifus.

Partea Literară.

Despre viața curată.

Indreptar pentru tinerii culți.

de

ANTONIU SZUSZAI.

Trad. de

EMIL TATAR.

(Continuare).

La studenți le dau sfatul: intrucât numai se poate, te nizește și întră în internat, dacă nu poți ajunge în internat, cautăți cvartir și vîpt la astfel de familii mai în etate și cinstite cari n'au fete lacasă, cari, să-ți poată conturba viața. — Profesorii cu multă esperință ne spun, că viitorul nu a unui student l'au nimic astfel de amoruri; și din oftări platonice au ajuns la păcate grele.

Alegerea locului unde să se i-a vîptul e de însemnat foarte mare și pentru studenții mari. De multeori omul cugetător văzând cu nu-i succede cuiva matura și câștigarea diplomei, își pune întrebarea: *Que est la femme?* Trebuie să se că știe nu ie așa de rară ticăloșia oamenilor, cari speculează la lipsa de esperință a tinerimei. De sine se înțelege că în astfel de cazuri, nu numai cariera se nimicește, dar și curățenia morală.

Fiindcă anii tineri nu sunt pentru aventuri ușuratică, ci pentru studiu serios,

fiindcă căsătoria e un lucru foarte însemnat, dela care atărnă fericirea temporală și eternă a soților, pentru aceea regula principală a tinerimei e: că nu începe astfel de cunoștință, care nu se poate sfârși cu căsătoria. Nu te apucă cu minte de copil de astfel de lucruri, cari cauzează bătaie de cap și celor mari.

O calitate caracteristică naturii femeiești e dorința de a plăcea tuturor. Nu le amintesc acestea ca reproșuri, fiindcă Dumnezeu e care a creat natura. Scopul acestei dorințe de-a plăcea e serios, este căsătoria. Prin urmare trăsătura aceasta a naturii femeiești e îndreptățită, numai că are lipsă de regulare și îndreptare.

Frumseța e lucrul prim ce-l doresc fetele. Trupul frumos e un dar al lui Dumnezeu, dar frumseța trupului numai atunci are ceva valoare, când e oglinda frumseții sufletului. Trup frumos fără suflet frumos, e ca o cutie frumoasă, care ascunde în sine gunoiu.

Frumseța trupului e ca o floare, care înfloarește câțva timp în toată splendoarea, apoi se veștegește nu peste mult. Nici frumseța feței nu e de fer sau stejar, și ea se veștegește, cași când natura și-ar bate joc de oameni, adese-ori se întâmplă că din frumseți renumite la bătrânețe ajung femei urâte. Din contră sufletul frumos, pare că străbate prin obraz și-i împrumută anumit farmec. Sunt bătrâni, cari într'adevăr sunt frumoși prin bunătatea și frumseța sufletului.

De regulă vanitatea nu se îndestulește cu frumseța dăruită de natură, ci se nizește să coreagă natura cu tot felul de măestrii. — Nu țintesc aici spre dentura falsă, aceasta de comun e o binefacere și nici un om cult nu o va condamna; va despeți însă la tot cazul părul fals, tenul fals, statura falsă, apoi să nu uităm juvaerele falze.

Astfel de înșelățiuni aruncă umbra vicleniei și a falsității asupra întregului caracter.

Dar și frumseța cea atât de mult dorită, încă e o marfă periculoasă. De multeori frumseța pentru o fată săracă e cauza căderii. Orice imoral cugetă, că o poate cumpăra cu bani. E bine însă dacă fata e pătrunsă de frica lui Dumnezeu și e dăruită și cu o natură, care să nu se sparie nici de mojiicile — mai dure. Dar frumseța trupeză poate fi periculoasă și pentru alte fete. Frumseța suplinește toate celelalte. Dar frumseța singură e zestre foarte puțină, din care soții de căsătorie nu pot trăi; la o viață fericită se mai recere și o bună doză de iubire suferitoare, abnegațiune, iubire de muncă și alte multe virtuți.

Dacă se întâlnește dorința de a plăcea cu frumseța trupului atunci devine pericolul mai mare. E fapt că foarte multe fete își afă o plăcere deosebită în aceea, ca să atragă în jurul lor câți mai mulți tineri; în vanitatea lor doresc se fie încunjurate de un roi de curtizani și de s'ar afla vreunul, care se nu fie aplicat a se închina lui, sunt gata să pornească contra lor o adevărată expediție. Aceasta nu e altceva decât un fel de idolatrie. O astfel de fată se crede de ceva zeiță, care pretinde dela tineri jertfa admirațiunii și a complimentelor.

De multeori însă ca o pedeapsă bine meritată se trezește chiar cu contrariul. Vrea să placă tuturor și pe urmă nu mai place nimănui. Orice tinăr cu minte înțelege,

că o fată, care vrea să placă tuturor nu poate fi soție credincioasă.

Precât de urit se prezintă tipul femeiesc de Don Juan, tot atât de periculos e și acel bărbat, care privește cucerirea ca un „sport” și toată nizuința lui e ca să cucerească inimile la cât mai multe fete. Un tinăr de caracter nici când nu reflectează la astfel de succese, el vrea să cucerească numai pe una, pe viitoarea-i soție.

Cunoștința pornește din iubire, sau conduce la iubire. Romanul de trei volume ca și poezia de o ștrofă vorbește de iubire. Eu nu voiesc să-i fac imnuri de mărire, ci vreau numai să spun despre ea unele lucruri, pe cari alți nu se obicinuesc ale aminti.

Ce e amorul? Eu așa cred că lucrul va fi mai clar, dacă vom pune lângă olaltă, ori mai bine, zis vom compara iubirea și amorul.

A iubi însemnă a voi altuia bine. Pondsul zace aici pe noțiunea: a voi. Nu este iubire fără de voință; iubirea și voința așa atărnă una de alta, ca pomul și fructul pomului.

Voința însă e de două feluri: facultate poftitoare sufletească și trupeză. Iubirea e fructul facultății poftitoare sufletești. De aici urmează apoi că iubirea nu e senzațiune, ci e voință în senzul strict al cuvântului. Și fiindcă voința stă sub stăpânirea noastră, dacă această domnie nu e tulburată de patimi puternice; prin urmare și iubirea stă în puterea noastră. Mintea omenească înțelege că Dumnezeu e prea puternic, înțelept bun și pe lângă acestea iubește făpturile în mod nemărginit. Aceasta voință, dacă nu e stăpânită de păcat, tinde spre acest Dumnezeu, se entuziasmează pentru iubirea și bunătatea lui infinită, se proșterne înaintea lui, adică voiește ceea ce voiește și Dumnezeu, și nu voiește ce oprește El. Ba voința ce iubește nu numai că se pleacă înaintea lui Dumnezeu, dar dorește ca întreagă lumea să adoare. În felul acesta voiește, dorește omul bine lui Dumnezeu. Aceasta e iubirea lui Dumnezeu.

E adevărt că iubirea e una, însă are două brațe, cu unul cuprind de pe Dumnezeu, cu celalalt chipul și asemănarea lui, pe om. Atunci iubesc pe deapropoalele meu când îl apăr de orice rău, îi doresc tot binele sufletesc și trupesc și intrucât atărnă dela mine și-l promovez. Și fiindcă aceasta în locul prim o face, pentru voia lui Dumnezeu, iubirea față de aproapele meu se unește cu iubirea față de Dumnezeu. — Numai atunci e adevărată, constantă și meritoare iubirea când purcede din iubirea față de Dumnezeu.

Specia cea mai sublimă a iubirii deapropoalei e iubirea dușmanilor noștri. A nu-ți răzbuna pentru nedreptăți — pentru voia lui Dumnezeu — ba a face bine inamicilor, când și-se dă ocaziune, aceasta e treapta cea mai înaltă a iubirii.

Iubirea dușmanilor ne arată în modul cel mai limpede că iubirea nu e sentiment. Dacă iubirea ar fi sentiment, atunci iubirea dușmanilor ar fi o absurditate psihologică. Iubirea inamicilor noștri se naște făcându-ne silă sentimentului. Ofensa ne doare, calumnia ne doare, și nici nu e în puterea noastră să nu ne doară, ca și atunci când d. a. cineva ne lovește peste față. Dar stă în puterea noastră să nu ne răsbunăm pentru nedreptățile suferite, să voim și să facem bine dușmanului. Dar în modul acesta unde ră-

mâne inima, dispoziția sufletească, sentimentul? Acesta nu au nici un rol în iubire? Rol esențial repetesc din nou nu au, pentru că iubirea nu e sentiment. Prin aceasta însă nu voiesc să zic, că sentimentul ar fi cu totul indiferent în psihologia iubirii. Sentimentele pot împedea și promova în măsură mare iubirea. Spre ex. simțământul de recunoștință ajută atât iubirea față de Dumnezeu, cât și față de deaproapele; din contra umilirea, iritarea preventivoare din ofența împedecă iubirea.

(Va urma).

Cum s'ar putea lucra mai cu efect contra alcoolului.

— Plan de acțiune înaintat Sinodului de primăvară a tractului Arieș. —

Venerat Sinod! Ați avut bunăvoința a mă însărcina să fac pe baza celor comunicate de fiecare frate preot al tractului nostru, un plan de acțiune contra alcoolului, ce stăpânește cu atâta pagubă și nefericire asupra poporului nostru.

Să mă iertați, dacă nu voi putea da un plan, acomodat pentru fiecare parohie a tractului nostru, cum aș fi dorit, cauza e aceea, că un singur frate preot mi-a trimis îndrumări din parohia sa.

Voiu cerca în cele următoare, pe baza celor scrise de alți frați preoți și pe baza celor experiate de mine în parohia mea, să dau o îndrumare, de care folosindu-ne conștientos, și mai adaugând la ea fiește care experiența proprie, vom putea delătura întrucâtva pericolul alcoolului, și vom putea să depărtăm dela cei mai tineri această plagă aducătoare de nefericire. A delătura cu totul beția, nu stă în puterea noastră, ori cât de mult ne-am trudi, până când statul nu ne va da ajutor, închinând crișmele de Sâmbătă seara până Luni dimineata, ceea ce statul nostru, în forma lui de astăzi nu va face, având venite grozave în aceste zile chiar.

Înainte de a expune cauzele beuturii necumpătate, urmările beției și mijloacele cu cari trebuie să luptăm contra alcoolului să-mi dați voie, să permit afirmația: că chestia alcoolismului, fiind o chestie de prima ordine atât culturală, cât și socială, cu ea trebuie să ne ocupăm serios unul fiește care dintre fii neamului nostru, dacă într'adevăr ne zace la inimă binele poporului nostru. Că alcoolul nu întărește, nu recorește, nu încălzește decât pe un moment, ca apoi să răcească mai tare, nu stămpără setea, nu nutrește, nu ascute mintea, despre acestea cred, că e convins unul fiecare dintre noi? Cum influențează alcoolul asupra gâtului, rânzei, inimii, ficatului, rărunchilor, plumănilor, dar mai ales asupra creierilor, aceasta ne spun toți medicii mari.

Că apoi nu putem înainta de loc în bine, că stăm rău cu școlile, că sunt oamenii nostri așa de indiferenți, nici calzi, nici reci, că cădem la alegeri, că stăm rău în toate privințele, că nu ne putem organiza, că nu vedem un sat românesc în care să fie studială bună în toate, cauza e beția și iar beția.

Să vedem, să cercăm oare cari sunt cauzele beției?

Cunoscând cauzele, cari produc ori cel puțin promovează beția și delătându-le vom delătura și beția.

Beutura necumpătată provine din următoarele cauze:

1. Deja din leagăn învață părinții pe copiii lor cu beutura. Am văzut cu ochii cum mama a udat o panză în vinars și a pus-o pruncului de câteva zile să o sugă. Am văzut copil de 6 luni, la mort întinzând mâinile și bând din sticla din care se da prinos.

2. Omul muncitor sdrobit de munca grea, caută recreare, voe bună și aflându-o asta pe un moment în alcool, la el recurge. Iar cei lipsiți, seraci, cu beutura voesc să-și alunge foamea. Fisiologul din Erlangen Rosenthal zice: „până ce e în stomach beutura, mistuirea stă pe loc. Ceașuri întregi stă nutremântul neschimbat în rânză“.

3. Pe mulți îi face beutori crișma, pe care poporul dela sate, neavând alt loc de convenire, trebuie să o cerceteze, căci aici se întâlnesc oamenii, să sfătuesc, fac târguri etc.

4. Pe mulți bărbați — soți de căsătorie — îi face bețivi femeile, soțiile lor, cari ori nu-ș țin în rând casa, ori sunt depravate și rele econoame.

5. Neștiința, întunecul în care orbecă poporul nostru, în multe părți din lipsa școlii adevărate, a predicilor, catehizațiilor, instrucțiunilor necesare vieții omenești.

6. Mult contribuie la beție datina de a bea în sănătatea altuia, a ciocni, a închina cu beutura.

7. Datinele rele legate de anumite ocaziuni ca: ospetele de câte trei zile, priveghiurile, pomenile, prinoasele, Turca etc.

8. Pe mulți oameni îi face bețivi pilda altora, că vede poporul, că și alții chiar și învățați să îmbată, și el care lucră mai mult împins de pilda altora cade în păcatele beției.

Că poporul de rând lucră mai mult după cum vede pe altul, o știm noi preoții, când vrem a face ceva la biserică, școală etc. dacă noi dăm și poporul dă și încă cât de mult.

Urmările beției le vedem zilnic, le auzim în fiecare clipă și sunt: morburile diverse, sărăcia, păcatele, iar stațiunile ultime ale alcoolului blăstămat sunt: temnițele, spitalele, casele de nebuni și iadul.

Dacă vom cerca statisticele spitalelor vom da drept lui Gladstone, care, în 1880 deja, a zis în parlamentul Angliei că: „alcoolul face mai mari revagii ca foamea, ciurma și resbelul.“

Și drept trebuie să dăm și păr. Antoniu Szussai, când scrie, că cei mai mari dușmani ai omenirii sunt: alcoolul, necurățenia și boala uscată.

Știind și văzând urmările funeste ale beției involuntar ne vine întrebarea: Cum să ne apărăm pe noi și poporul, a cărui părinți sufletești suntem, a cărui păstori și conducători firești trebuie să fim?

(Va urma).

Posta Administrației.

Am primit și chităm abonamentul dela: *Marca* pe 1913 sem. 2-lea. — *Dr. G. M. Beiuș* pe 1/10 1912—1/10 1913. — *Săbăoani* (Moldova) pe 1913 sem. 2-lea. — *Bilbor* pe 1913. — *Bernadea* pe 1/10 1910—1/6 1911. — *Felsőberekző* pe 1/7 1912—1/4 1913. — *Feleac* (Cluj) pe 1/1 — 1/11 1910. — *Gherla* pe 1913 sem. 2-lea. — *Felsőbőkény* pe 1906—1/5 1909. — *Batarcs* pe 1913 sem. 1-iu. — *J. J. Gherla* pe 1913 sem. 2-lea. — *I. H. Gherla* pe 1913 sem. 2-lea. — *Dobricion* pe 1913 sem. 2-lea. — *Dr. V. M. Gherla* pe 1913 sem. 1-iu. — *Dr. J. N. Gherla* pe pătrarul al 3-lea din 1913. *Reun. lect. Năsăud* pe 1913 sem. 2-lea. — *Gr. S. Șimleu* pe treiluniul Iuliu—Septembrie 1913. — *I. N. Lăpușul rom.* pe 1913 pătrarul al 3-lea. — „*Bihoreana*“ pe 1913 sem. 2-lea. — *Supurul de sus* pe 1913.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

În editura Librăriei naționale S. Bornemisa din Orăștie: *Noua lege militară* (Extras din lege și tălcuirea ei. Cine are drept a scăpa de miliție? Cine a servi mai puțin timp?) de Alexiu Hamat sublocotenent.

E o carte folositoare pentru toți, pe cari legea nouă militară îi privește deaproape. La călcăiul cărții mai sunt și diferite modele și rugări pentru cei cari recurg după vre-un favor. Costă 2 cor. trimisă franco.

Pentru teatrale dela sate cea mai potrivită piesă e

O vișoară,

piesă populară în 3 acte de *Octavian Prie*. Umorul sănătos și motivele luate din viața noastră ardelenască o fac una dintre cele mai atrăgătoare opere teatrale. S'a predat pretutindenea cu mare succes. Se află de vânzare la *Librăria seminarială din Blaj* (Balázsfalva) și costă 60 fil. plus 5 fil. porto.

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan.**

Redactor responsabil: **Augustin Gruifița.**

Dionisiu Popp.

tâmplar în Aiud—Nagyenyed, Vizutca Nr. 3. execută prompt, ieftin și artistic toată specia de lucrări de măsurit și strugărie, precum uși, ferestre, mobile pentru casă, mobiliatură pentru școli și biserici, amvoane și iconostase.

Lucrările mele de brânza aceasta se pot vedea în biserica greco-catolică din Aiud.

(99) 21—26

Onorate domnule!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincie, am deschis în Budapesta un

Birou de informații și agentură românească.

Dau orice informații în orice cauză ce se ține de Budapesta. Esoperez rezolvarea grabnică a diferitelor rugări făcute către oricare ministru, Curie ori alt oficiu. În cauze de licențe, de căsătorie și alte drepturi esoperez rezolvare în cel mai scurt timp posibil.

Prin mine se pot comanda pe credit în rate de 5—6 ani cu prețuri eftine oricare sistem de motoare de benzină, ori de oloiu brut ori de gaz. Tot felul de mașini de trăierat, tot felul de mori cu petri fine și motoare trainice, tot felul de automobile, pompe și ferestrele și alte rezizite economice. Toate aceste vor fi garantate pe mai multă vreme și vor fi cumpărate dela cele mai vestite fabrici, — deci din mână primă, — și nu dela agenturi jidovești. Zilnic primesc plângeri dela țărani români, cari cumpărând mașini dela agenți, au fost înșelați, căci neștiind țărani români unguște, au iscălit contracte a căror conținut nu l-au cunoscut. Planul meu este ca

să-i scutesc pe ai noștri de șarlataniile jidovilor și să-i scap de procese. — Il stătuiesc deci pe fieștecare român doritor să-și cumpere ceva să-mi scrie ca să merg eu la dânsul ori să vină dânsul la mine să ne înțelegem, — iară de agenți jidovi să se teamă ca de foc și să-i scoată afară din casele sale.

Esoperez dela băncile mari din Budapesta împrumuturi pe amortizare de 20—50 ani cu procente mici și mijlocesc vânzări și cumpărări de moșii și păduri mari.

Cumpăr grâu, cucuruz, ovăș. boi, oi și porci. Tot felul de poame și legume. — cu un cuvânt tot ce are Românul de vânzare.

Caut agenți români pentru părțile locuite de români.

Pentru serviciul meu îmi plătiți o taxă după învoială. Cu stimă:

L. Olariu

Budapest.

II. Margit Körut 11 1/2 2.

În Buda lângă podul Marghithid

(34) 12—25

Se află de vânzare la *Librăria Seminarială din Blaj*

Icoana dlui I. HRISTOS și a Preacuratei MARIA

Amândouă fac 4·30 cor. fco. Mărimea icoanelor ⁴⁵/₇₀ cm.

INVĂȚĂCEL.

Să primește în Prăvălia de manufactură și mărfuri curente un băiat care a absolvat 1—2 clase gimnaziale sau asemenea școli.

Pe lângă limba română să recere vorbirea unei limbi a patriei.

A se adresa la

August Stupariu

BLAJ

Ba Ázsfalva—Blasendorf.

(45) 1—6

MILIOANE folosesc în contra

TUSEI,

răgușelei, catarului, flegmei, tusei convulsive și măgărești

„ellele pectorale

„trei brazi”

atestate dela medici și privați garantează pentru

Bonboane excepțional bune și gustoase.

Pachete cu 20 fl. și cu 40 fleri; cutie cu 60 fleri se află la: *Carol Schieszl* farmacist Blaj. (34) 19—22

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania”

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5.

Edificiile proprii.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali români gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până în finea anului 1912	K.	5,456,645·67
Capitale asigurate pe viață achitate	„	5,458,689·43
Starca asigurarilor cu sfârșitul anului 1912	foc	133,667,241·—
	viață	11,740,710·—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	cor.	2,603,400·—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(13) 51—7

La expozițiunea milenară d'în Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorie de clopote și fabrica de scaune de fier pentru clopote a lui

Antoniou Novotny

în Cimișoara-Fabric

43 5—52

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 gk. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustarea de fier bătut — ca și spre turnarea de toaca de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.